

IFJÚSÁGSEGÍTŐ MUNKAERŐPIACI MONITOR

- KÉRDŐÍVES FELMÉRÉS AZ IFJÚSÁGSEGÍTŐK ÉS FOGLALKOZTATÓIK KÖRÉBEN -

Image: Tina Phillips / FreeDigitalPhotos.net

TARTALOM

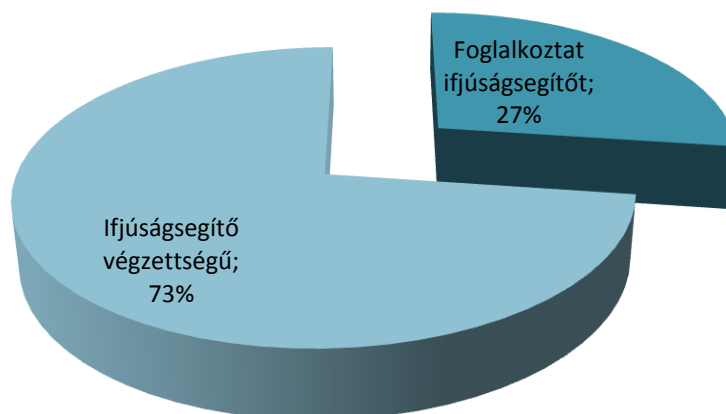
Bevezetés.....	3
Foglalkoztatók.....	4
Ifjúságsegítők.....	8
Következtetések	13
Melléklet - IMM kérdőív	14

BEVEZETÉS

Az európai és hazai ifjúságsegítés képzésének jelenlegi helyzetéről szóló kutatásunkat kiegészítendő, 2010 végén online survey segítségével kívántuk felmérni az ifjúságsegítők és munkáltatóik preferenciáit az ifjúságsegítői képzés munkaerőpiaci vonatkozásaival kapcsolatban.

A kérdőívre (lásd melléklet) összesen 210 értékelhető válasz érkezett, azonban a hiányos kitöltések miatt rendszerint ennél kisebb elemszámmal dolgozunk. Többségében (73%) ifjúságsegítők voltak a kitöltők, de minden negyedik (27%) olyan személy volt, aki foglalkoztat ifjúságsegítő végzettségű munkavállalót.

1. ábra: A kérdőívet kitöltők státusza (N=210)

A kérdőív kitöltői az ország minden részét képviselték, a legtöbben Dél-Alföldről és Közép-Magyarországról verbuválódtak, de számos kitöltő jelölte meg Dél-Dunántúlt, vagy Észak-Alföldet. Észak-Alföld és Észak-Magyarország képviselteti magát legkevésbé a regionális táblázatban, utóbbi esetében egy foglalkoztatótól sem érkezett válasz.

1. táblázat: Kitöltők regionális megoszlása (N=78)

	Foglalkoztató	Ifjúságsegítő	Összesen
Közép-Magyarország	4	11	15
Nyugat-Dunántúl	3	8	11
Közép-Dunántúl	2	4	6
Dél-Dunántúl	2	11	13
Észak-Magyarország	0	3	3
Dél-Alföld	6	11	17
Észak-Alföld	4	9	13
Közép Magyarország	21	57	78

FOGLALKOZTATÓK

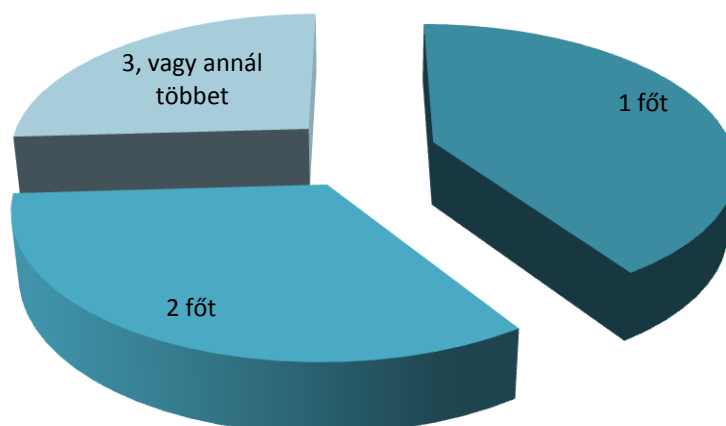
Az ifjúságsegítőket foglalkoztatók – akik túlnyomó többségében civil szervezetek – valamivel több mint fele legfeljebb három éve ad munkát ilyen végzettségűeknek, míg a többiek négy éve, vagy annál hosszabb ideje foglalkoztatnak ifjúságsegítőt. Az átlag öt év (5,4), a szórás hat év (6,4). Néhányan már 10 éve is foglalkoztatnak ifjúságsegítőt, akik vélhetően a munkakör és nem a tényleges végzettség (vagy azóta már megszerzett végzettség) alapján válaszoltak a kérdésre.

2. táblázat: Hány éve foglalkoztat ifjúságsegítőt? (N=29)

Év	Esetszám
1	5
2	2
3	8
4	1
5	7
6, vagy annál több	6
Összesen	29

A legtöbb munkáltató 1-2 főt alkalmaz, mindössze minden negyedik válaszadó állította, hogy három, vagy annál több ifjúságsegítőt alkalmazna.

2. ábra: Hány ifjúságsegítőt foglalkoztat? (N=27)

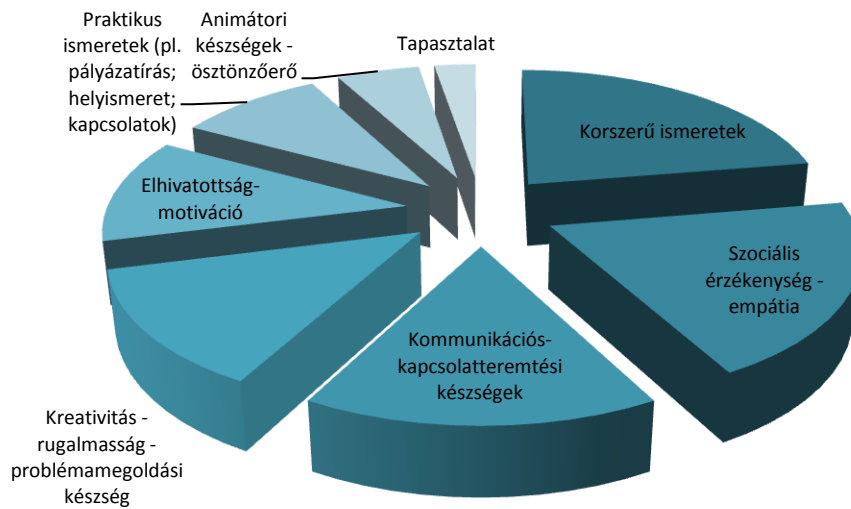

Az ifjúságsegítőket foglalkoztatók számára legfontosabb tulajdonságok a *korszerű ismeretek* jelentik.¹ Az ifjúságsegítőnek ismernie kell a fiatalok célcsoportját, ismernie kell a szakma módszertanát és képesnek kell lennie az ismeretei megújítására, a tudásának folyamatos karbantartására. Az ismeretek mögött alig lemaradva szerepel a *szociális érzékenység – empátia* készsége, valamint a jó *kommunikációs és kapcsolatteremtés* készségei.

A válaszokból láthatjuk, hogy a foglalkoztatók elsősorban naprakész tudást és megfelelő attitűdöt várnak el az ifjúságsegítőktől. Megjegyzendő, hogy alig néhány esetben várnak el konkrét szakmai *tapasztalatokat*, bár áttételesen ez megjelenik a *praktikus ismeretek* között is.

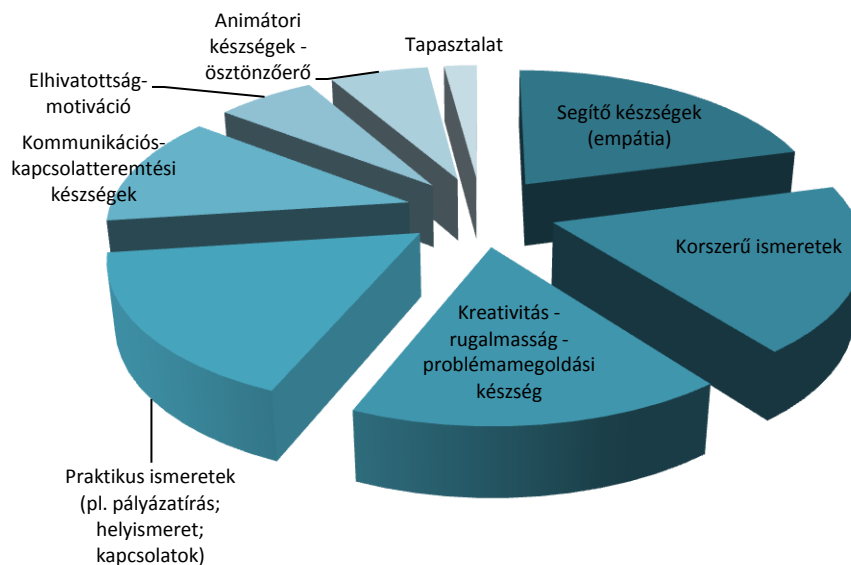
¹ A foglalkoztatókat és az ifjúságsegítőket is nyílt kérdésekkel kérdeztük arról, hogy milyen tudáselemek a legfontosabbak, milyen tudáselemeket használnak sikerrel és hol vannak hiányosságok.

3. ábra: Az ifjúságsegítők legfontosabb tudáselemei a foglalkoztatók szerint (N=26)

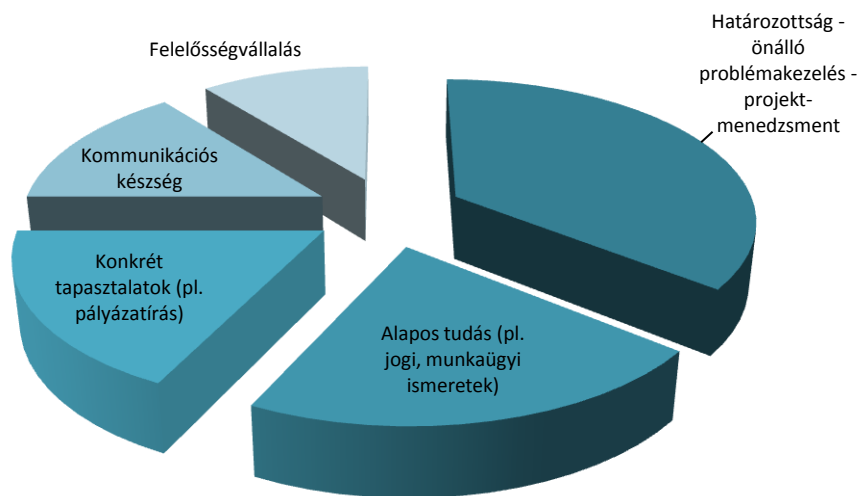
A kérdőívben azt is megkérdeztük, hogy milyen tudáselemeket használnak sikeresen az ifjúságsegítők a munkájuk során. A sikerrel használt legfontosabb tudáselemek a *segítő, empátikus készségek*, valamint a *korszerű ismeretek*. A válaszok alapján úgy tűnik, hogy az ifjúságsegítők többnyire megállják a helyüket, hiszen a foglalkoztatók nagyságrendileg ugyanazokat a tudáselemeket sorolták fel elvártként és sikeresen alkalmazottként.

4. ábra: Az ifjúságsegítők sikeresen alkalmazott tudáselemei a foglalkoztatók szerint (N=23)

A foglalkoztatók szempontjából a leginkább hiányos területek elsősorban a gyakorlati ismeretek, a legtöbben az önállóságot (egyfajta rutin) hiányolják, illetve olyan készségeket, amelyeket leginkább hosszú évek alatt tehet magáévá az ifjúságsegítő: hogyan kell projektet vezetni; problémák egyszerű megoldása; a vonatkozó előírások (pl. jogi szabályozás) ismerete és azok használata.

5. ábra: Hiányzó tudáselemek a foglalkoztatók szerint (N=23)

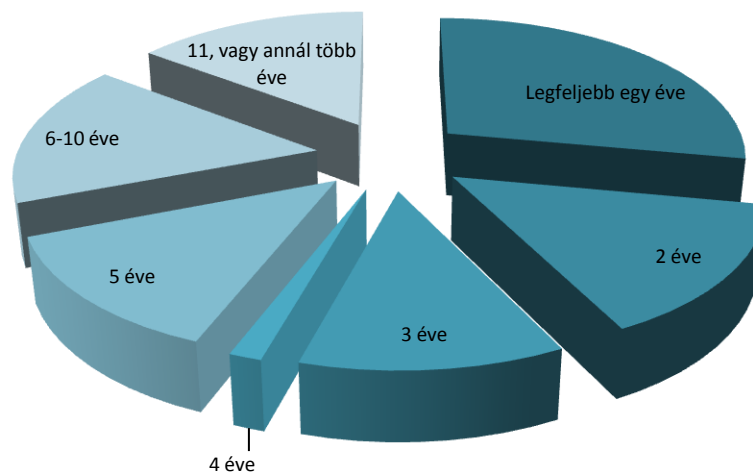

A kérdőívet kitöltő foglalkoztatóktól azt is megkérdeztük, hogy milyen szempontok alapján választja/választaná ki az ifjúságsegítőket. A válaszok alapján elmondható, hogy a fentiekben felsoroltak mellett a gyakorlati tapasztalatokat sokkal hangsúlyosabban kéri számon, ha a konkrét munkaerő-felvétel kerül szóba. Fontos szempontként jelenik meg a referencia, a személyes benyomás és a gyakorlati „vizsga”, azaz a jelentkezőnek előben kellene prezentálnia a tudását és rátermettségét (pl. azzal, hogy önkéntesként tevékenykedik a szervezetnél).

IFJÚSÁGSEGÍTŐK

A kérdőívet kitöltő ifjúságsegítők átlagosan öt éve (5,3) dolgoznak a szakmában, ehhez az átlaghoz meglehetősen nagy szórás (5,6) társul, így történhet az, hogy a válaszolók kétharmada legfeljebb öt éve tevékenykedik ifjúságsegítőként.

6. ábra: Hány éve tevékenykedik ifjúságsegítőként? (N=68)

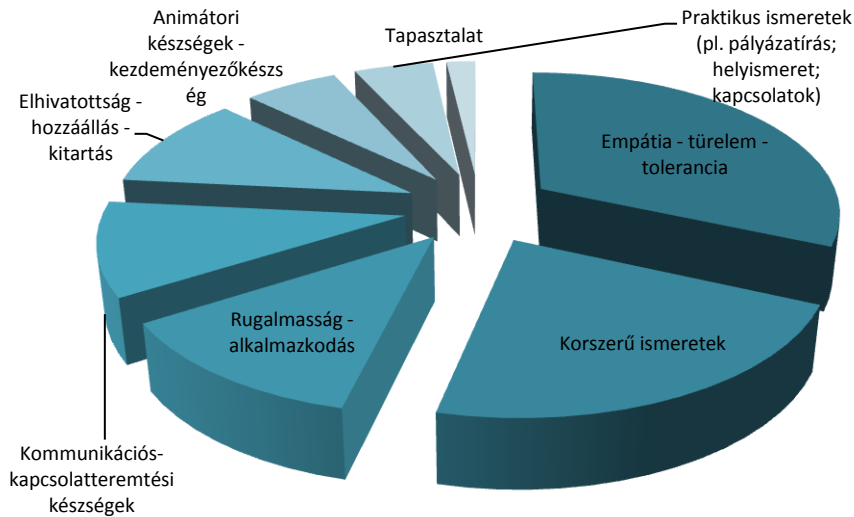

A szakma elnőiesedtségét jelzi, hogy a válaszoló ifjúságsegítők háromnegyede nő, nagyjából felük 30 évesnél fiatalabb és csak minden harmadik idősebb 40 évesnél. Közel háromnegyedük számára nem a felsőfokú szakképző (azaz az ifjúságsegítői végzettség) számít a legmagasabb iskolai végzettségnek. A megkérdezettek nagyságrendileg hasonló arányban élnek a különböző településtípusokon. Ugyanakkor, míg a Budapesten élők mindegyike a fővárosban dolgozik, addig a községekben és a kisvárosokban élők mobilabbak, bár mindegyik településtípusra jellemző, hogy legalább a kitöltők fele ugyanazon a településen dolgozik, mint ahol él.

Hasonlóan a foglalkoztatókhoz, az ifjúságsegítők esetében is megkérdeztük, hogy melyek a legfontosabb tudáselemek, amelyekkel rendelkezni kell mindazoknak, akik ezen a pályán kívánnak dolgozni. Tartalmában és sorrendiségében is hasonló, bár hangsúlyjaiban némileg különböző válaszokat kaptunk. Legfontosabbak ugyancsak a

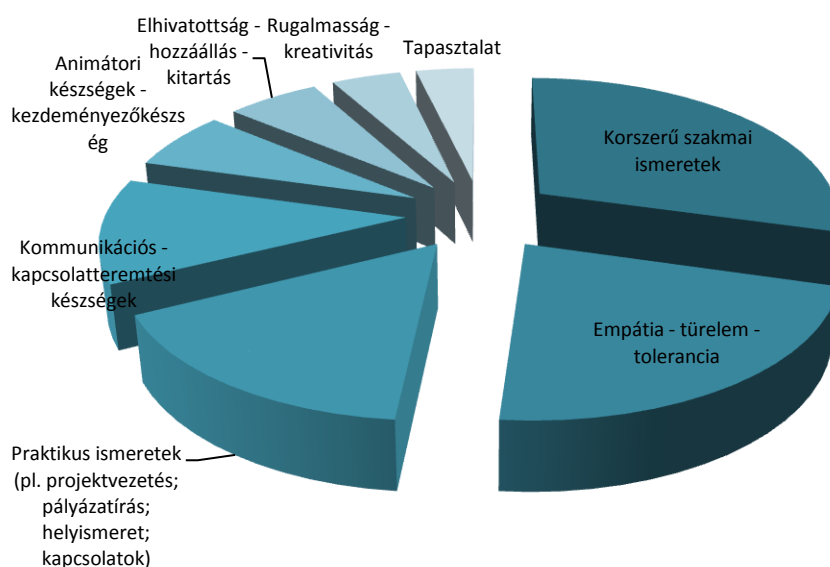
korszerű (megalapozott) ismeretek és a megfelelő attitűdök, bár utóbbi esetében a szociális érzékenység helyett a türelem és tolerancia vált jellemzővé.

7. ábra: Az ifjúságsegítők legfontosabb tudáselemei az ifjúságsegítők szerint (N=68)

A sikeresen használt tudáselemekben a foglalkoztatók esetében tapasztaltakhoz képest nem találunk lényegesen más elrendeződést, gyakorlatilag ugyanazokat a válaszokat találjuk némi hangsúlyeltolódással. Az ifjúságsegítők véleménye szerint jól tudják alkalmazni a szakmai ismereteiket (elméleti és gyakorlati ismeretek egyaránt), illetve sikeresen használják ki az empátikus tulajdonságaikat is.

8. ábra: Az ifjúságsegítők sikeresen alkalmazott tudáselemei a foglalkoztatók szerint (N=68)

Az ifjúságsegítők számára a mindennapi munkavégzésben hiányzó ismeretek szinte kivétel nélkül *gyakorlati készségek*. A hiányzó tudáselemek között a legfontosabb a fiatalok bevonásának, kezelésének bővebb, elsősorban gyakorlati jellegű ismeretei. Ehhez a területhez tartozik a fiatalok megértése, pl. a jelenkori szubkultúrák ismerete és a szilárd szakmai önkép hiánya.

Fontos és szintén hiányzó tudáselem a pályázatírási ismeretek és a releváns jogi háttértudás², vagy az infokommunikációs eszközökhöz kapcsolódó tudás. Az elméleti tudás gyakorlati tevékenységekbe fordításának nehézsége sok esetben közvetlenül is kifejezésre került.

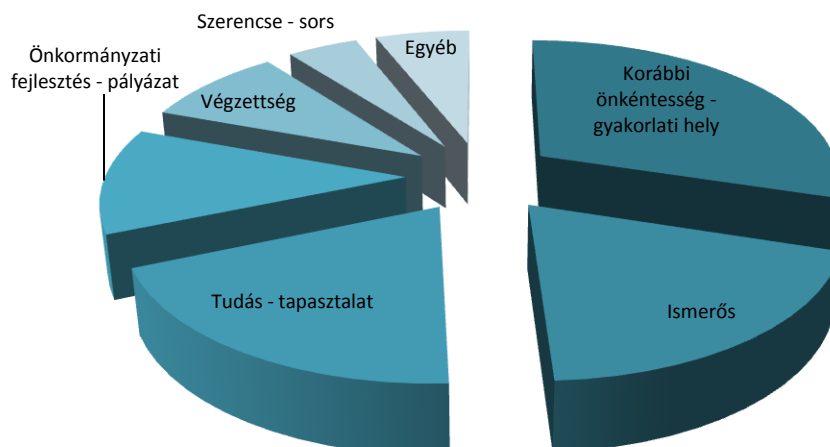
² Fontos megemlítenünk, hogy a vizsgálónőkkel és a képzőhelyeken készített szakértői interjúk tapasztalata szerint az aktuális képzésben a jogi terület túlságosan és feleslegesen erős. A kitöltők többsége ugyanakkor a korábbi, vagy a még nem létező képzés alapján nyilatkozva hiányolta a megbízható jogi háttértudást. Mindezek alapján elmondható, hogy a foglalkoztatók igénylik az erős jogi képzést.

3. táblázat: Hiányzó tudáselemek az ifjúságsegítők szerint (N=68)

Hiányzó tudáselemek	Említések száma
Közösségfejlesztés - bevonás - konfliktuskezelés	19
Pályázatírás	7
Jogi ismeretek	7
Elméleti tudás gyakorlati alkalmazása	7
Infokommunikációs eszközhasználat	6
Ifjúságsegítői szerep	6
Fiatalok megértése (aktuális ifjúsági szubkultúrák ismerete)	6
Projektmenedzsment	6
Gazdasági és adminisztrációs ismeretek	4
Nyelvtudás	4
Marketing - PR	3
Intézményi környezet (állami és civil) ismerete	3
Nemzetközi ifjúsági programok	2
Érdekérvényesítés - networking	2
Rendezvényszervezés	2
Egyéb speciális ismeretek	7

A kérdőívben arra is rákérdeztünk, hogy az ifjúságsegítők minek köszönhetik jelenlegi állásukat. A válaszok megoszlása azt mutatja, hogy *a legtöbb esetben korábban is kapcsolatban voltak a jelenlegi munkáltatójukkal*, vagy olyan módon, hogy gyakorlatukat töltötték az adott szervezetnél, vagy önkéntesként vettek részt korábban a munkában. Ezt követően a *kapcsolati háló* és a *tudás* szerepel egyforma súllyal, majd az olyan előzmények, amelyek valamilyen belső „megrendelésre” utalnak: pl. valaki megkapta ezt a feladatot is, mert így tudták 8 órában foglalkoztatni, valaki megírta a pályázatot a saját fizetésére, stb. Kiemelendő, hogy a megfelelő végzettségre csak kevesen hivatkoznak az okok felsorolásánál.

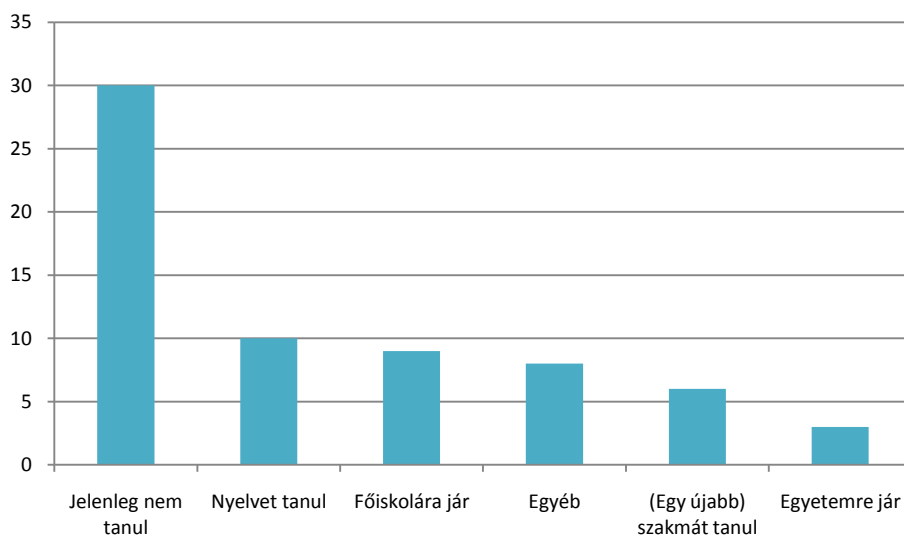
9. ábra: Minek köszönhetően sikerült ifjúságsegítőként elhelyezkednie? (N=68)

Azok, akik rendelkeznek az ifjúságsegítőn kívül más végzettséggel is nagyrészt pedagógiai, vagy szociális területen szereztek diplomát, de jelentős arányban vannak művelődésszervezői és gazdasági végzettségűek is közöttük, illetve néhányan az egészségügy – mentálhigiéné felől érkeztek.

Jelenleg a kérdezettek többsége nem tanul, akik tanulnak többségében felsőoktatásba mentek tovább, illetve nyelvet tanulnak.

10. ábra: Jelenleg tanul-e valamit? (N=68)

KÖVETKEZTETÉSEK

Rövid, nem reprezentatív felmérésünkből látszik, hogy ifjúságsegítők és ifjúságsegítőket foglalkoztatók hasonlóan látják mind a megszerezhető, a sikeresen alkalmazható és a hiányzó tudáselemeket egyaránt. A kisebb hangsúlyeltolódásokat leszámítva a munka által elvárt alapos és korszerű ismereteket, a témához kapcsolódó érzékenységet (empátia) tartják a legfontosabb tudáselemeknek, amelyeket megkövetel az ifjúsági munka.

Ezeket több-kevesebb sikerrel alkalmazzák a végzettek, a hiányzó ismeretek szinte kivétel nélkül gyakorlati jellegűek, amelyeket az ifjúságsegítők alaposan részleteznek a fiatalokkal való kapcsolat technikáitól az infokommunikációs eszközökhöz kapcsolódó tudásig. A kutatásunk egyértelműen rávilágít arra, hogy bár az ifjúságsegítői képzés megfelelő elméleti tudással ruházza fel a hallgatókat, azokat nehezen tudják alkalmazni a gyakorlatban. Az elhelyezkedési esélyeket is leginkább a gyakorlati ismeretek segítik, a kérdőívet kitöltő ifjúságsegítők többsége jelenlegi munkáltatóját jellemzően gyakorlati ideje alatt, vagy a szervezetnél önkéntesként tevékenykedve ismerte meg.

MELLÉKLET – IMM KÉRDŐÍV

Foglalkoztat-e Ön ifjúságsegítőt, vagy ifjúságsegítőként dolgozik? *(Amennyiben foglalkoztat is ifjúságsegítőt, illetve egyben Ön is végzett ifjúságsegítő a foglalkoztatóként töltse ki a kérdőívet!)*

1. Foglalkoztatok ifjúságsegítőt
2. Ifjúságsegítő vagyok és a szakmámban dolgozom

Ifjúságsegítőt foglalkoztatókra vonatkozó kérdések

Hány éve foglalkoztat ifjúságsegítőt/ifjúságsegítőket?

Hány ifjúságsegítőt foglalkoztat jelenleg?

Mi az a 3-5 legfontosabb tudáselem (ismeret, készség, attitűd), amivel Ön szerint egy ifjúságsegítőnek rendelkeznie kell?

Mi az a 3-5 legfontosabb tudáselem, amelyet sikerrel használ az Ön által foglalkoztatott ifjúságsegítő?

Mi az a legfontosabb 3-5 tudáselem, amelyek leginkább hiányoznak az Ön által foglalkoztatott ifjúságsegítőnél?

Mi alapján választaná ki egy adott pozícióra az ifjúságsegítő szakembert?

Milyen egyéb szakma van az ifjúságsegítőn kívül, ami Ön szerint segítené egy jelöltet az elhelyezkedésben?

Általános jellemzők

Milyen jellegű foglalkoztatók Önök?

1. Önkormányzat
2. Kulturális intézmény
3. Civil szervezet
4. Gazdasági társaság
5. Egyéb:

A település típusa, ahol Ön lakik

1. Község
2. Kisváros
3. Város
4. Megyeszékhely
5. Budapest

A településtípus, ahol Ön dolgozik

1. Ugyanazon a településen dolgozom, ahol élek
2. Község
3. Kisváros
4. Város
5. Megyeszékhely

6. Budapest

Melyik megyében lakik Ön?

1. Bács-Kiskun megye
2. Baranya megye
3. Békés megye
4. Borsod-Abaúj-Zemplén megye
5. Csongrád megye
6. Fejér megye
7. Győr-Moson-Sopron megye
8. Hajdú-Bihar megye
9. Heves megye
10. Jász-Nagykun-Szolnok megye
11. Komárom-Esztergom megye
12. Nógrád megye
13. Pest megye (Budapest is)
14. Somogy megye
15. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye
16. Tolna megye
17. Vas megye
18. Veszprém megye
19. Zala megye

Ifjúságsegítőként dolgozókra vonatkozó kérdések

Hány éve dolgozik Ön ifjúságsegítőként?

Mi a 3-5 legfontosabb tudáselem (ismeret, készség, attitűd), amivel Ön szerint egy ifjúságsegítőnek rendelkeznie kell?

Mi az a 3-5 legfontosabb tudáselem, amelyet Ön sikerrel használ(t) munkájában és az ifjúságsegítő képzés során tett rá szert?

Mi az a legfontosabb 3-5 tudáselem, amelyek leginkább hiányoznak Ön számára a munkában (szükség lenne rá, de mégsem tanították meg)?

Minek köszönhetően sikerült ifjúságsegítőként elhelyezkednie?

Milyen egyéb szakmája van az ifjúságsegítőn kívül, ami segítheti(ettett) Önt az elhelyezkedésben?

Általános jellemzők

Jelenleg tanul-e valamit?

1. Jelenleg nem tanulok
2. (Egy újabb) szakmát tanulok
3. Főiskolára járok
4. Egyetemre járok
5. Nyelvet tanulok
6. Egyéb:

Az Ön neme

1. Nő

2. Férfi

Melyik évben született Ön?

Mi az Ön legmagasabb iskolai végzettsége?

1. Legfeljebb 8 általános
2. Szakmunkásképző
3. Középiskola
4. Felsőfokú szakképző (pl. ifjúságsegítő)
5. Főiskola, vagy egyetem
6. Egyéb:

A település típusa, ahol Ön lakik

6. Község
7. Kisváros
8. Város
9. Megyeszékhely
10. Budapest

A településtípus, ahol Ön dolgozik

7. Ugyanazon a településen dolgozom, ahol élek
8. Község
9. Kisváros
10. Város
11. Megyeszékhely
12. Budapest

Melyik megyében lakik Ön?

20. Bács-Kiskun megye
21. Baranya megye
22. Békés megye
23. Borsod-Abaúj-Zemplén megye
24. Csongrád megye
25. Fejér megye
26. Győr-Moson-Sopron megye
27. Hajdú-Bihar megye
28. Heves megye
29. Jász-Nagykun-Szolnok megye
30. Komárom-Esztergom megye
31. Nógrád megye
32. Pest megye (Budapest is)
33. Somogy megye
34. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye
35. Tolna megye
36. Vas megye
37. Veszprém megye
38. Zala megye